

10

Els espais de la memòria i l'MHCB

El patrimoni es considera avui la suma dels béns naturals i dels béns creats per la humanitat, materials o no, i sense límit espacial ni temporal. Entre ells hi ha els susceptibles de ser patrimoni monumental. Al llarg de la història s'ha anat ampliant el concepte de "bé cultural" i la seva cronologia. Els museus d'història investiguen, conserven i difonen en un marc espacial concret, un determinat territori, i en un marc temporal obert, des de la prehistòria fins a la contemporaneïtat. En el cas del nostre Museu, Barcelona, com a ciutat oberta i acollidora, és també un marc obert, al llarg de la història i avui mateix, a influències provinents de molt diversos territoris.

Els articles d'aquest butlletí parlen d'espais de la memòria en què el Museu treballa per obtenir més coneixements i poder-los oferir als nostres visitants i conciutadans, sovint també a través de l'experiència de la visita, com és el cas de Santa Caterina i del refugi del Poble Sec. Aquesta és la nostra feina.

Però ara, a l'inici del nou segle, des del Museu i el seu cercle pensem que és també el moment de debatre a Barcelona les reflexions més actuals al voltant del significat i la transcendència dels conceptes "espais de la memòria" i "idea de futur", i participar-hi activament. Ben aviat us convidarem a fer-ho a través del programa Espais, memòria, futur que estem preparant i que es desenvoluparà al llarg dels anys 2007 i 2008.

Institut de
cultura: **MUSEU D'HISTÒRIA**
DE LA CIUTAT

MHCB **Butlletí**

BUTLLETÍ INFORMATIU DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA
PRIMER QUADRIMESTRE DE 2007. ANY III. NÚM. 10



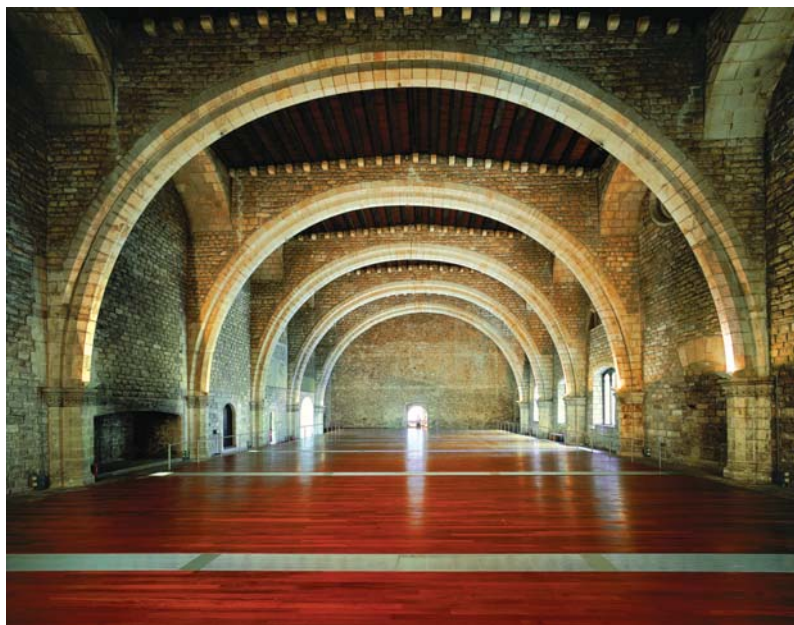
Museu-Monestir de Pedralbes: un passeig de percepcions

L'MHCB vol continuar obrint-se als més petits. Des de sempre, el museu ha volgut apropar-se al públic escolar oferint una programació pensada a partir de les característiques dels seus centres, però tenint molt presents el programa i les necessitats de les escoles. En aquest sentit, el **Programa d'Activitats Escolars** s'ha anat ampliant gradualment amb noves activitats. Aquest curs el **Museu-Monestir de Pedralbes** (MHCB), conjuntament amb algunes **escoles del Districte de Les Corts**, ha programat una nova activitat adreçada al segon cicle d'educació infantil. Tenint molt en compte l'etapa evolutiva dels nens en aquesta edat, s'ha pensat en una activitat bàsicament musical, tot i que pretén relacionar-se amb altres sentits i també intenta cercar un punt de trobada amb el món emocional i de les percepcions. L'objectiu general és obrir el Monestir als nens i nenes del parvulari i conèixer alguns trets característics de l'entorn. Es vol oferir una passejada multisensorial que prèviament s'haurà pogut treballar a l'aula, fent especial incidència en l'aspecte musical. Es treballa d'una manera especial la percepció auditiva, visual, tàctil i olfactiva, com també la possibilitat de viure el silenci, la calma i la tranquil·litat perquè els sentits despertin a la sensibilitat del lloc.

Per aconseguir aquests objectius es treballarà sobre un repertori de cançons i audicions enregistrades lligades a aquesta proposta. Es proporcionarà la possibilitat de conèixer alguns instruments musicals relacionats amb el monestir: el sac de gemecs, l'orgue i la veu. Els infants podran reconèixer, en la sessió al museu, formes i espais prèviament treballats a l'aula i així s'aconseguirà sensibilitzar-los davant d'espais, entorns i situacions diferents dels habituals. L'església es contempla com un espai especial per percebre el silenci i escoltar la música de l'orgue i el to de la veu, mirar la claror, observar els contrastos de colors dels vitralls i olorar l'encens. La grandiositat del claustre i la decoració dels capitells i dels escuts permeten reconèixer les diverses formes. Les plantes, les herbes aromàtiques o les flors fan possible treballar els colors, les olors i els refranys populars. El soroll de l'aigua de la font, les resonàncies del pou, els nenúfars, els peixos de l'estany, també contribuiran a despertar els sentits dels nens. Aquests **passeigs de percepcions** amb les escoles pel **Museu-Monestir de Pedralbes** es duran a terme els dies **3 i 4 de maig de 2007**.

EL MUSEU PER DINS

IL·LUMINACIÓ PERMANENT DEL SALÓ DEL TINELL: CONTRACTE DE PATROCINI AMB IGUZZINI



© MHCB -Pere Vivas

Durant els darrers anys el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona i l'empresa d'il·luminació iGuzzini han mantingut una estreta relació per dur a terme la il·luminació d'algunes de les exposicions més importants organitzades pel Museu. Fruit d'aquesta relació sempre altament satisfactòria, ambdues parts han convingut treballar per a la renovació de la il·luminació interior del Saló del Tinell, per tal de modernitzar la instal·lació existent i posar en relleu els aspectes arquitectònics més característics. Tenint en compte les necessitats dels diferents departaments de l'MHCB, iGuzzini

ha confeccionat la nova proposta d'il·luminació del Saló del Tinell i ha facilitat el subministrament del material necessari per a la realització d'aquest projecte.

Aquesta nova proposta és una resposta a les necessitats d'il·luminació artística de l'espai per realçar l'arquitectura pròpia del Tinell (especialment els arcs), remarcar les diferents "cicatris" de l'espai per poder explicar-ne la història i les diverses modificacions patides al llarg dels segles, i il·luminar les pintures murals tot respectant els requisits de conservació. En qualsevol dels casos s'ha hagut de tenir molt en compte la incidència de la llum natural. Amb

relació a les necessitats de manteniment i seguretat, s'ha optat per un enllumenat que faciliti el manteniment de les instal·lacions, simplifiqui la posada en marxa dels diferents tipus d'il·luminació i disposi de llums d'emergència. Durant les hores de tancament al públic s'ha previst un enllumenat de vigilància de baix consum, suficient per captar imatges amb les càmeres de seguretat. Per a exposicions i actes, amb aquest nou projecte s'aconsegueix una gran versatilitat que permet disposar d'un enllumenat de treball en els muntatges, il·luminar sectorialment i adaptar les diferents il·luminacions proposades als diversos projectes i muntatges.

EL TURÓ DE LA ROVIRA. RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI HISTÒRIC

La primera quinzena del mes d'agost passat es va dur a terme al turó de la Rovira un camp de treball internacional per a la recuperació del seu patrimoni: 24 joves d'arreu del món (Catalunya, França, Àustria, Mèxic, Corea, Palestina, Regne Unit, Canadà, Marroc, Alemanya, Dinamarca, Itàlia, Ucraïna, Eslovàquia, Rússia i Sèrbia) van treballar de valent en la neteja i el condicionament de les bateries antiaèries del cim de la muntanya. La intervenció arqueològica la va dur a terme l'empresa Àtics SL, sota la direcció tècnica i científica de l'arqueòloga Roser Pou, amb la col·laboració de l'arqueòleg Jordi Ramos i sota la supervisió del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. En aquest projecte van col·laborar diferents agents, com l'Agència de Promoció del Carmel i Entorns, el Districte d'Horta-Guinardó, l'Associació de Veïns de Can Baró, la Fundació Escolta Josep Carol, i l'MHCB. A banda de la feina dalt del jaciment, els participants van gaudir d'un extens programa d'activitats, entre lúdiques i científiques, la majoria relacionades amb la Guerra Civil i la ciutat de Barcelona.

El principal objectiu del camp ha estat la recuperació d'una part de la memòria històrica de la nostra ciutat mitjançant la revaloració, en part, de l'espai de les defenses antiaèries. Les tasques que s'hi han dut a terme han estat la retirada de la runa de l'interior de les sales del búnquer, acumulada durant la fi del barraquisme, i la neteja i adequació del camí d'accés a les estructures de la Guerra Civil.

Respecte al búnquer, es van documentar les diverses modificacions d'aquest espai per part dels barraquistes que s'hi van instal·lar a viure. En un principi aquesta estructura era la zona dormitori de les dues companyies que estaven a les bateries més al sud. Cadascuna de les companyies de soldats entrava per unes escales diferents, que s'unien en una mateixa porta, tal com estava marcat per les normatives militars.

L'Institut d'Estudis Catalans, sota la direcció de Josep Colominas i Roca, del Servei d'Investigacions Arqueològiques de la Generalitat de Catalunya, l'any 1931 va dur a terme la primera campanya d'excavacions al turó, la qual va documentar l'existència d'un conjunt de sitges amb material d'època ibera. Posteriorment, l'any 1932 es va fer una

excavació en extensió que localitzà les restes del poblat ibèric. Aquest estava delimitat per una muralla que seguia les corbes de nivell del turó. Les restes trobades consistien en una construcció de pedra seca sense lligar, amb dues torres circulars. Posteriorment, el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona ha dut a terme diverses campanyes de seguiment de les obres d'adequació del parc, les quals han confirmat la presència de material ibèric i d'una zona d'hàbitat del mateix moment històric.

Barcelona va ser una plaça forta important de la banda republicana durant la Guerra Civil. Així mateix, va ser model·lica pel que fa a la defensa passiva, la defensa dels ciutadans. De tots és coneguda la gran xarxa de refugis subterranis de què disposava la ciutat, en part públics, construïts per l'Administració, i en part privats. A banda d'aquest fet, el govern republicà va fer construir les bateries antiaèries de Sant Pere Màrtir i del turó de la Rovira, per tal de defensar la ciutat dels atacs dels avions i vaixells feixistes. Hem de recordar que a Montjuïc ja existia la bateria Bonavista, per completar el triangle de defensa. El maig de 1937 es va crear la Defensa Especial Contra Aeronaves i l'Arma d'Aviació República, organisme responsable de la defensa contra els atacs del insurrectes. Possiblement, els canons que ocupaven les bateries eren unes armes

d'origen anglès d'un model de l'any 1923, conegut amb el nom de Vickers 105. Durant l'alçament de les tropes franquistes el 1936, l'exèrcit republicà disposava de 48 peces d'aquest model. Actualment, el turó de la Rovira es troba ocupat per set bateries antiaèries construïdes a finals de 1937 i inicis de 1938. L'erosió del cim i l'acció antròpica, com també les instal·lacions d'antenes i el barraquisme que va patir des de mitjan segle XX fins als Jocs Olímpics de 1992, han desfigurat l'orografia de l'indret. Al cim del turó, s'ha conservat quasi la totalitat de l'estructura de la bateria, tant la militar com les zones on hi havia la tropa i el lloc de comandament.

Des de totes les entitats i agents organitzadors i col·laboradors del camp de treball s'ha valorat molt positivament la tasca duta a terme. Tota aquesta experiència no ha estat una activitat aïllada sinó que és l'inici de tot un projecte de revaloració del patrimoni del turó, per destacar-ne els trets característics. Esperem poder-vos informar en propers butlletins de totes les activitats i accions preparades per tal de recuperar un espai important per al patrimoni de la nostra ciutat.

Vista general de les bateries antiaèries del Turó de la Rovira

© MHCB -Jordi Ramos



NOVES RECERQUES ARQUEOLÒGIQUES

Barcelona continua oferint agradables sorpreses pel que fa al patrimoni arqueològic. Moltes de les intervencions que es duen a terme a la ciutat –gairebé totes– aporten elements i dades útils per acreixar el seu patrimoni i millorar-ne el coneixement històric. D'altres, a banda d'això, ofereixen resultats innovadors i fins i tot aporten sorpreses inesperades. Valguin com a exemples d'aquest darrer tipus tres intervencions que han tingut lloc en els darrers mesos i que volem destacar pel seu interès.

La primera intervenció s'està duent a terme en un gran solar situat entre l'estació del metro de Barceloneta i l'Estació de França. En aquests terrenys, fins fa pocs anys, hi havia l'estació de Rodalies de RENFE i l'actuació suposa un pas previ a la construcció d'habitatges amb aparcaments i locals comercials, tant públics com privats. Just en aquest indret, a tocar del carrer de la Marquesa, les previsions de l'Àrea d'Arqueologia Preventiva del Servei d'Arqueologia de l'MHCB incloïen la possibilitat que s'hi localitzessin alguns elements de les fortificacions marítimes de la ciutat enderrocades la segona meitat de segle XIX. La intervenció va iniciar-se amb una fase de sondatges per tal d'avaluar la conservació o no de restes arqueològiques al subsòl. Davant dels resultats positius es va procedir a excavar el solar en extensió, cosa que ha permès l'excavació i recuperació de restes de l'anomenat Baluard del Migdia, una fortificació quadrangular datada al segle XVI que protegia l'àrea portuària de Barcelona. Els resultats han estat molt més espectaculars del que inicialment hom preveia, ja que el baluard es conserva íntegrament en planta i amb una alçada d'uns quatre metres, fet bastant inusual. Aquesta bona conservació ha portat a reconsiderar part dels projectes previstos al solar, per tal que aquest element patri-

monial pugui ser conservat de manera visible en el nou espai públic que es crearà properament, tot fent compatible l'actuació urbanística i arquitectònica que s'hi ha de dur a terme amb la preservació d'elements culturals d'interès.

El següent indret a què ens volíem referir és un espai de dimensions més reduïdes, però que també ha permès millorar notablement el coneixement sobre el passat de la ciutat. Ens referim a un solar situat entre els carrers Nou de la Rambla i Tàpies, a la zona propera al monestir de Sant Pau del Camp, on s'està construint el nou edifici que acollirà el Conservatori del Liceu. En la zona immediata situada al voltant del carrer de Sant Pau s'han anat efectuant, d'ençà l'any 1989, diverses excavacions arqueològiques que han permès situar una àrea de notables dimensions amb restes prehistòriques. La sorpresa ha sorgit quan al solar abans esmentat han aparegut restes arqueològiques en un indret que semblava correspondre, segons estudis geològics, a una zona lacustre que en època medieval s'anomenava estany del Cagalell. Les restes aparegudes semblen correspondre a la fase del neolític antic –fa uns 6.000 anys– i consisteixen, bàsicament, en estructures de llars de foc circulars. Deixant de banda la seva situació més oriental respecte a restes conegudes de la mateixa zona, volem destacar la profunditat on s'han localitzat: a més de 6 metres respecte al nivell actual del carrer i pràcticament coincidint amb el nivell del mar. Així, bona part de les estructures han estat de difícil excavació, ja que s'han hagut d'utilitzar bombes per extreure l'aigua que les cobria. En un estrat superior han aparegut altres restes més escadusseres que semblen correspondre a l'edat del bronze, i més amunt, altres d'època medieval corresponents als pous que permetien regar la zona coneguda com a Hor-

tes de Sant Pau. Aquesta seqüència temporal, si hi afegim la immediata presència de la vil·la romana excavada l'any 1989, suposa un qüestionament sobre l'extensió o situació de l'esmentat estany del Cagalell.

Finalment voldríem esmentar un altre indret on les recerques arqueològiques han ofert noves sorpreses sobre el passat de la ciutat. Es tracta d'una intervenció de modestes dimensions situada en un indret molt cèntric i conegut. Ens referim a l'excavació i seguiment de les obres que s'han dut a terme a la Rambla, concretament a l'estació de metro de Liceu. Els treballs, motivats per la construcció d'ascensors per a persones amb mobilitat reduïda, es van centrar, pel que fa a la zona més propera al carrer de la Boqueria, en la localització de les estructures que restessin de l'antic Portal de la Boqueria. Esmentada ja els segles XIII i XIV, aquesta defensa urbana se situava en el traçat de l'eix de comunicació principal de la ciutat, ja que corresponia a l'antiga via romana i medieval. Un cop localitzades les restes d'una de les torres, malauradament molt malmeses, es va procedir a l'excavació dels nivells arqueològics de terres que s'hi relacionaven, amb l'esperança de poder obtenir una datació arqueològica de l'estructura. La sorpresa va ser que les terres corresponien a fases prèvies a la construcció de la porta. Concretament es van localitzar dos estrats arqueològics que en conjunt assolien una profunditat al voltant dels tres metres, i que corresponen a una fase amb elements prehistòrics i una altra amb elements d'època romana altimperial. A la banda del carrer Sant Pau, i també d'aquest moment històric, es va poder excavar un fons de sija situat a l'altura de l'andana del metro que confirma que, a més del pas de l'esmentada via, aquest era un indret utilitzat en època romana.



Vista general de les restes arqueològiques del Baluard de Migdia
Fotografia: MHCB - Mikel Soberón

LA RESTAURACIÓ D'UN LLIBRE DE COR DEL REIAL MONESTIR DE PEDRALBES

La creació dels llibres de cor va proliferar el segle XVI, quan la reforma espiritual del moment volia redreçar els costums i les cerimònies dels centres monàstics aplegant els religiosos al cor de l'església durant les diverses celebracions diàries. El llibre de cor que ha estat restaurat correspon a aquest moment i en va ser promotora l'abadessa Maria d'Aragó (1514-1520). El volum conté els cants per a l'ofici de la dominica de Resurrecció i l'ofici celebrat en honor de la Santíssima Trinitat. L'il·lustrat tres miniatures: una representa un Crist triomfant i les dues restants estan dedicades a l'Ascensió del Senyor i a la Pentecosta, respectivament. Pel que fa a l'escriptura, és gòtica librària cal·ligrafiada, i la notació musical, quadrada amb quatre grups de pentagrama per full. Els cantorals són objectes voluminosos i de molt pes, de manera que durant la cerimònia religiosa havien de disposar-se damunt d'un faristol molt robust; després, es desaven en vertical dins un moble de fusta. És per això que l'ús continuat provocava la deterioració de l'extrem inferior de les cobertes, que suportava tot el pes del llibre. També s'alteraven les zones del cuir que tocaven el faristol, com ara

el llom i la zona en contacte amb la vora superior del faristol. Malgrat els reforços metàl·lics que, d'origen, duïen les cobertes dels cantorals (folres de planxa de metall i bollons), la superposició de noves capes de planxa metàl·lica i els pedaços de cuir indiquen que era necessari fer reparacions constants. Per la seva banda, els fulls de pergami es veien alterats per l'ús continuat i, així, a les vores –consumides de tantes vegades de passar full– era freqüent cosir un retall de pergami en bon estat que suplís la pèrdua de material. En època més recent, quan calia introduir algunes esmenes a la partitura, això es feia agafant al full un tros de pergami amb agulles de cap. Una darrera mostra de la gran utilització que es feia d'aquests objectes, emprats fins a dates molt recents, és la pèrdua dels tanca-dors originals.

Aquest cantoral presenta una bona mostra de totes aquestes intervencions, cap de les quals constituïa per si mateixa un problema de conservació que posés en risc la pervivència de l'objecte. En aquest sentit, s'ha de destacar el bon estat en què es trobava la miniatura i el pergami. En canvi, resultava molt problemàtica la deterioració del

relligat. Això suposava un risc veritablement important que es perdessin o s'estripessin els fulls. Així doncs, va ser imprescindible la manipulació del llom per poder fer un nou relligat i, sobretot, fer-ho sense malmetre ni alterar la superposició de reparacions que s'havia anat acumulant damunt la coberta. Per tant, es va emprendre un treball delicat de desmuntatge del llom, amb la dificultat que ofereixen els llibres de cor quant a la manipulació al laboratori. Com es veu a les imatges, es van respectar els elements afegits en el decurs de la vida del llibre i es van resoldre els problemes que presentava l'estructura del volum.

LLIBRE DE COR

Autor

Anònim

Època

c.1516-1520

Mides

77,6 x 58 cm

Número d'inventari

MHCB-MMP-150.206

Restauració

Elvira Gaspar, Lourdes López

1, 3, 4 i 5 © MHCB-Elvira Gaspar
2 i 6 © MHCB-Gasull Fotografia





L'Espai Santa Caterina. Centre d'Interpretació Arqueològica

EL MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA (MHCBC), CONJUNTAMENT AMB ALTRES ORGANISMES, ÉS LA INSTITUCIÓ ENCARREGADA DE LA SALVAGUARDA DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC DE LA CIUTAT I TREBALLA PER PRESERVAR I DIFONDRÉ EL CONEIXEMENT HISTÒRIC DE L'ESPAI URBÀ. EN AQUEST CONTEXT L'MHCBC, AMB EL SUPORT DE L'IMMB (INSTITUT MUNICIPAL DE MERCATS DE BARCELONA), HA TREBALLAT PER A LA PRESENTACIÓ PÚBLICA I POSADA EN VALOR DEL JACIMENT ARQUEOLÒGIC UBICAT AL SUBSÒL DEL MERCAT DE SANTA CATERINA, CREANT L'“ESPAI SANTA CATERINA. CENTRE D'INTERPRETACIÓ ARQUEOLÒGICA”.

El projecte de senyalització de l'Espai Santa Caterina. Centre d'Interpretació Arqueològica, respon a la necessitat de difondre i adequar a la visita les restes descobertes durant els treballs arqueològics efectuats entre els anys 1998 i 2000 amb motiu del projecte de la renovació del mercat de Santa Caterina, les obres del qual van comportar una actuació arqueològica al solar. En el moment corresponent, la Comissió

de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya va considerar que la importància de les restes arqueològiques conservades al subsòl del mercat convertia en fonamental, no tan sols la seva preservació, sinó també la presentació i difusió adequades.

La resolució de la Comissió Territorial de Barcelona de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya establia la conservació del sector oriental de l'església de Santa Caterina, ja que d'aquesta manera es preservaven els elements més significatius del que havia estat el convent de Santa Caterina. Aquest espai conservat se situa en el quadrant de la intersecció entre els carrers Giralte i Pellisser i Colomines. El sector comprèn aproximadament uns 600 m² de subsòl, que resta cobert per un forjat en el que exteriorment és un gran espai obert o plaça.

L'espai que comprèn el subsòl del mercat de Santa Caterina, conegut gràcies a les fonts documentals, però sobretot per les darreres intervencions arqueològiques, representa un exemple important de les transformacions de l'entramat urbà de la ciutat de Barcelona. L'interès fonamental de les dades obtingudes rau en la documentació d'una continuïtat històrica d'ocupació des de l'antiguitat que culmina amb les

estructures que van pertànyer a l'antic convent de Santa Caterina, un edifici emblemàtic en el context històric de la Barcelona de l'època medieval i moderna. Les excavacions arqueològiques realitzades ens mostren una completa i interessant evolució històrica del solar i constaten una ocupació humana des de l'època prehistòrica fins a l'actualitat.

Amb la creació de l'Espai Santa Caterina. Centre d'Interpretació Arqueològica, es dona a conèixer l'evolució d'aquest sector de la ciutat al llarg del temps. La primera ocupació del solar s'ha de situar fa uns 4.000 anys, amb un poblament del bronze inicial (1800-1500 a.C.), del qual s'han recuperat alguns enterraments i unes petites sitges, que es podrien relacionar amb alguna zona d'hàbitat de la qual no s'han conservat evidències. Al voltant de l'any 10 a.C. es funda la ciutat romana de Barcino, protegida per un recinte de muralles que delimiten la ciutat. A uns 150 metres a l'est d'aquest recinte, se situen les restes arqueològiques que conformen l'Espai Santa Caterina, en un sector ocupat per llocs d'habitació (villae amb assentaments agropecuaris) i espais de producció. A partir del segle IV d.C., una part important del solar és ocupat per una necròpolis cristiana que s'articula al voltant d'un edifici, probablement de culte.

Les restes arqueològiques associades al període comprès entre els segles VIII i XI ens indiquen que aleshores es tractava d'una zona de conreu, ja que s'han localitzat nombroses sitges i pous d'extracció d'aigua. No és fins als segles XI i XII que l'espai torna a ser ocupat. El segle XI s'hi construeix una petita església i, al llarg del segle XII, es basteixen al seu voltant diverses edificacions de caire domèstic que comencen a dibuixar un primer urbanisme a la zona.

Els frares predicadors o dominics arriben a la ciutat el 1219. Quatre anys més tard, reben una capella a l'exterior de la ciutat situada en aquesta zona. Els dominics ocupen el convent existent i el reformen, però molt aviat comencen la construcció d'un nou gran conjunt conventual. El centre d'aquest projecte és una església de capçalera triabsidal. La zona al voltant de la capçalera i el costat sud de l'església es constitueixen en sagrera o àrea funerària. Entre els contraforts es disposen els vasos funerals, i la resta és ocupada per fosses simples excavades. Serà en aquest primer convent dominic on es reuneixi el Consell de Cent abans de disposar d'un espai propi, i on va viure i va ser enterrat sant Ramon de Penyafort, personatge eminent de la ciutat.

Al segle XIV i principis del XV es va portar a terme una gran reforma a l'església. La capçalera es va substituir per una altra de poligonal i es van construir capelles laterals. Aquestes obres van fer necessària la reforma del claustre i la desaparició d'una capella adossada a la nau. La reforma afectà moltes altres parts del convent, i es va produir en el moment àlgid dels dominics a la ciutat. Es documenten noves reformes els segles XVI-XIX. Les més significatives són la construcció, el segle XVII, d'una segona línia de capelles i, el 1793, la construcció d'una nova cripta funerària per als frares. Aquesta cripta està formada per 33 nínxols, disposats en ambdós costats, amb un nínxol destacat en una posició central, a sobre del qual es va situar un alt relleu d'una Verge amb Nen acompanyada de dos oferents. La peça, d'estil gòtic, estava decorada

amb pa d'or, però el segle XVIII va ser reaprofitada i redecorada amb policromia.

L'any 1835, el convent va ser desamortitzat: va passar a mans públiques i poc després fou enderrocat. L'espai és ocupat per edificacions, carrers i el mercat d'Isabel II o de Santa Caterina, que esdevé el segon mercat de la ciutat de Barcelona, després de la Boqueria. L'actual mercat ocupa només una part de l'extensió de l'antic. Això ha fet possible complementar-ne l'ús comercial amb l'ús residencial i amb espais públics que entrellacen totes les activitats del barri. Al mateix temps, com hem vist, ha permès conservar visible una part de les ruïnes del convent dominic de Santa Caterina.

A partir d'aquesta informació històrica, i en aquesta primera fase de senyalització de l'Espai Santa Caterina. Centre d'Interpretació Arqueològica, s'ha creat un espai museogràfic amb una senyalització destinada a posar en valor les restes conservades al subsòl del mercat. Així, el públic té accés a un mirador situat a l'interior de l'edifici, des del qual s'explica el contingut de les restes arqueològiques.

Quan visitem el mirador, ens trobem amb diversos elements museogràfics, com ara una projecció (actualment en execució per part de Benedetta Tagliabue i el seu equip) que mostrarà l'evolució històrica de l'espai, fent un èmfasi especial en la darrera fase de reforma i el projecte actual del mercat. Hi trobem també una sèrie de plafons on s'expliquen els resul-



tats de les intervencions arqueològiques, sota el títol «Espai Santa Caterina. Evolució en el temps», i un plafó on es plasma la informació general de primer nivell dividida en tres apartats: «Santa Caterina, de convent a mercat», «La ciutat i Santa Caterina» i, per últim, «L'arqueologia i Santa Caterina».

A l'hora de definir els objectius de comunicació de l'Espai Santa Caterina, l'MHCB ha tingut en compte, entre altres coses, la seva situació al centre històric de la ciutat, que el converteix en un indret de concentració d'un gran flux de visitants. Per aquest motiu, s'ha orientat el discurs museològic de manera que sigui atractiu i entenedor per a tot tipus de públic (veïnal, familiar, turístic, escolar, especialitzat...) i garanteixi, alhora, el desenvolupament de diferents nivells d'aprofitament i de lectura del conjunt.

**ESPAI SANTA CATERINA.
CENTRE D'INTERPRETACIÓ
ARQUEOLÒGICA**

Organització:

Museu d'Història
de la Ciutat de
Barcelona

Horari:

Dilluns, dimarts, dimecres,
dissabtes de 8.30 a 14 h.
Dijous i divendres de 8.30 a
20 h.

Entrada lliure

1 Vista aèria del jaciment durant el procés d'excavació
© MHCB-Pere Vivas

2 Detall de la Necròpolis cristiana
© MHCB-Pere Vivas

3 Interior de l'Espai Santa Caterina
© MHCB-Roger Rovira

4 Mercat de SantaCaterina actualment amb l'emblemàtica coberta
© MHCB-Pere Vivas

LLÀNTIES RITUALS (HANUKKIYA)



1
Peça MHCB 20375

2
Peça MHCB 20533

3
Peça MHCB 20534

© MHCB-Jordi Puig

1



2



3

Avui, la peça del museu és múltiple: volem presentar tres objectes ceràmics –més ben dit, tres fragments d'objectes– trobats en unes excavacions recents a Barcelona. Es tracta d'unes llànties d'oli múltiples datades al segle XIII, molt interessants no tan sols per les seves característiques sinó encara més pel seu significat. La peça amb número d'inventari MHCB 20375 consta de dues cassoles ceràmiques senceres unides a una altra de més petita i fragmentada. El seu interior és vidriat melat. Datada entre finals del segle XIII i principis del XIV, va ser trobada en unes excavacions al mercat de la Boqueria l'any 1999.

L'objecte MHCB 20533 és un fragment d'una altra llàntia múltiple, format per dues cassoles unides; entre les dues hi ha una petita perforació per tal de poder penjar-la. Acabada en pisa blanca, està datada al segle XIII i es va trobar a les excavacions del número 3 del carrer de Sant Honorat, l'any 2001-2003, en un estrat de farciment d'un dels dipòsits quadrats d'un edifici de magatzems.

I finalment, la peça MHCB 20534 és molt semblant a l'anterior, però acabada en vidriat verd. També és del segle XIII i es va trobar en un estrat de farciment d'una de les sitges del mateix edifici de magatzems del carrer de Sant Honorat, 3.

És la primera vegada que trobem a Barcelona uns objectes d'aquestes característiques que es poden datar en un context arqueològic. Principalment, les dues darreres llànties tenen molta

importància afegida pel lloc on van ser trobades: les ja esmentades excavacions del carrer de Sant Honorat, és a dir, en un espai del Call Major de Barcelona, on s'ha pogut identificar un magatzem amb grans sitges contemporani al Call medieval, molt a prop d'una de les dues portes d'entrada al barri jueu; aquesta excavació ens ha donat a conèixer tota una sèrie d'objectes d'ús quotidià que es poden identificar sens dubte com pertanyents als jueus barcelonins. Però què són i què signifiquen aquests tres objectes fragmentats? Es tracta d'unes llànties rituals (hanukkiya) que es fan servir en la Hanukkà, la Festa de les Llums o de la Dedicació, que la cultura jueva celebra anualment. Aquesta festa, que dura vuit dies seguits, comença el 25 de kislew, el tercer mes del calendari jueu, corresponent més o menys al desembre, i commemora la nova consagració del Temple de Jerusalem per Judes Macabeu l'any 165 a.C., després que el santuari fos profanat per Antíoc IV Epífanes, rei de Síria i senyor de Palestina. Quan el Temple es purificà de nou, celebraren festes durant vuit dies i, segons la tradició talmúdica, quan van anar a encendre la llum, només van trobar oli pur d'oliva consagrat per a un sol dia, però la llum es mantingué encesa durant tots vuit. En record d'aquest fet, els candelobres o llànties de Hanukkà tenen vuit cassoles, amb una de més gran que fa de servidor de les altres; les llums s'encenen de dreta a esquerra, una cada dia, fins al vuitè dia, quan totes cremen. La llàntia es posa en un lloc visible des de l'exterior.

Breus

Valoració de l'any 2006

Amb un total de 347.164 persones, l'MHCB consolida el nombre de visitants que han visitat els nostres centres l'any 2006.

Can Saladrigas i la col·laboració amb l'Arxiu Històric del Poblenou

L'exposició *Fet al Poblenou*, organitzada per l'Arxiu Històric del Poblenou, va tenir lloc al Centre Cívic Can Felipa entre els dies 9 i 29 de setembre de 2006. Va mostrar objectes quotidians i industrials produïts al barri, però també es podia passejar i observar els aparadors dels comerços, empreses i serveis del Poblenou vinculats amb l'exposició. Atès l'èxit de visitants, l'interès que va suscitar la mostra i la possible continuïtat del projecte, des de l'Arxiu Històric del Poblenou i el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) es vol tirar endavant la publicació d'un llibre relacionat amb l'exposició, que també portaria per títol *Fet al Poblenou*. Igualment, des de l'MHCB s'està treballant en els continguts del futur Centre de Cultura Industrial de Barcelona - Can Saladrigas, juntament amb un consell assessor format per reconeguts especialistes, com ara els professors Jordi Nadal i Jordi Maluquer de Motes, entre altres. En una segona fase d'evolució del projecte museològic, des de l'MHCB es treballarà per aconseguir la implicació de diferents sectors de la ciutat relacionats amb el patrimoni industrial.

Setanta anys després del primer bombardeig sobre Barcelona

El proper dia 13 de febrer farà 70 anys que el creuer italià *Eugenio di Savoia* va fer el primer dels 192 bombardejos que patí Barcelona durant la Guerra Civil, la majoria obra de l'aviació italiana amb base a Mallorca. L'acció ocasionà 18 víctimes mortals i va suposar la dramàtica inserció del conflicte bèl·lic a la ciutat. Aquest primer atac accelerà les diferents polítiques institucionals adreçades a protegir la població civil, fins llavors molt embrionàries, i sobretot esperonà la iniciativa popular, que es materialitzà en la construcció de més de 1.300 refugis antiaeris a la ciutat, un veritable patrimoni arqueològic. L'MHCB treballa actualment en la recuperació integral i en el projecte museogràfic d'un d'aquests refugis, el 307 del Poble Sec, per tal que sigui totalment visitable i, alhora, serveixi d'element vehicular per reflexionar sobre el context històric que el va originar i sobre els fets transcendents dels quals va ser testimoni.

La guia del Call

Fruit de la recerca duta a terme des de l'MHCB i atenent les noves aportacions sobre el barri del Call de Barcelona, està a punt de sortir una actualització del llibre *El Call. El barri jueu de Barcelona*. Aquesta actualització s'ha materialitzat en la producció de dues publicacions (que es podran adquirir a l'MHCB), una en català i francès i l'altra en castellà i anglès, de 38 pàgines, amb fotografies a color i continguts que expliquen com vivia la comunitat jueva a la Barcelona medieval, l'organització interna, la vida al Call i la política religiosa.

Propostes

Cinema

Salvador

Dirigida per Manuel Hueriga, 2006. 138 min.

La pel·lícula recrea la trajectòria personal de Salvador Puig i Antich, jove anarquista que militava al MIL (Movimiento Ibérico de Liberación). Abasta des de les primeres accions amb el MIL fins al seu assassinat institucional, a causa de la mort d'un policia en el tiroteig que va precedir la seva detenció. El clau de guerra contra Puig i Antich va ser una farsa en què el van condemnar a mort. Tots els intents per salvar-lo van ser inútils i el 2 de març de 1974 va ser executat mitjançant el garrote vil.

La pel·lícula pren com a escenari tota mena d'exterior de la ciutat de Barcelona, que inclouen el cementiri de Montjuïc, la Rambla de Catalunya, el passatge del Crèdit, la plaça Reial i d'altres.

Barcelona a la xarxa

<http://www.tmb.net>

Web de Transports de Barcelona on destaca, per la seva comoditat, l'apartat de «Vull anar», que descriu molt bé com moure's per la ciutat. Posant les adreces de sortida i d'arribada, descriu si és millor el metro o el bus, indica el temps que es trigarà i dóna diverses opcions per triar les que més interessin.

Racones de Barcelona per redescobrir

Sant Pau del Camp

Al cor del barri del Raval trobem una petita joia de l'art romànic de la nostra ciutat. Un espai que ens convida a la reflexió, la pau i la tranquil·litat. És el monestir de Sant Pau del Camp, situat als peus del camí que menava des de dins de la ciutat fins a la muntanya de Montjuïc i la zona de la Creu Coberta, l'actual barri de

Sants. Sant Pau del Camp es va bastir sobre les restes d'una vil·la romana i d'una àrea de necròpolis de l'antiguitat tardana. Hi ha una manca de documentació pel que fa als orígens històrics del monestir, però segurament es va fundar al començament del segle X. Hi ha dubtes sobre l'orde que el va governar, si bé és cert que al llarg del segle XIII va ser una comunitat benedictina. Actualment se'n conserven l'església, el claustre i unes quantes dependències del cenobi, totalment transformades pel pas del temps i per les diverses activitats que s'hi han dut a terme.

L'església és d'una nau amb volta de canó, amb un transsepte força ampli. La capçalera la configuren tres absis semicirculars, decorats a l'exterior amb arcuacions cegues. A l'absis central hi ha tres finestres de doble esqueixada, i una a cadascuna de les absidioles laterals. Cal remarcar la cúpula que cobreix el creuer, construïda sobre quatre trompes. La façana principal és senzilla, decorada amb arcuacions cegues, i hi podem veure les restes d'un matacà que coronava la façana. El claustre es troba a la banda sud de l'església. Té quatre galeries cobertes amb un embigat de fusta, que delimiten un pati molt petit. Els porxos són de quatre arcades, suportades per dobles columnes, amb pilars massissos a les cantonades i al centre de cadascuna de les ales. Cal destacar les arcades: en tres dels porxos són trilobulades, i pentalobulades en l'altre. Pel que fa a l'escultura dels capitells, hi predomina la temàtica vegetal i de tant en tant algun animal, éssers híbrids i escenes de lluita, amb només un tema històric que representa l'escena d'Adam i Eva. Us recomanem vivament la visita d'aquest monument.



Llibres

La Primavera Republicana

Barcelona: Institut de Cultura. Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, 2006, 159 p. Llibre amb motiu de l'exposició que té lloc al Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. És un recull de testimonis, proposats per Francesc Vilanova, que reflecteixen les sensacions i els records provocats per la proclamació de la II República a Barcelona, el 14 d'abril de 1931. S'hi ha reunit 20 protagonistes directes d'aquella experiència històrica, que parlen de les esperances i les pors de l'època.

Agnes HODGSON, A una milla de Huesca: diari de una enfermera australiana en la guerra civil española

Saragossa: Prensas Universitarias de Zaragoza, 2005, 438 p.

La doctora Judith Keene, especialista en estudis sobre la Guerra Civil espanyola, i el periodista i investigador Víctor Pardo Lancina posen la firma a aquesta edició, prologada per Gabriel Jackson i traduïda per Isabel Pahissa. El llibre reflecteix les vivències diàries d'una jove infermera australiana que va treballar durant la Guerra Civil com a voluntària als hospitals de guerra instal·lats als pobles monegrins de Grañén, Pobleno o Sariñena, i també a Fraga i Boltaña. En un dels passatges de l'obra relata la seva visita el 13 de desembre del 1936, amb diversos periodistes, al Monestir de Santa Maria de Pedralbes.

Llorenç CAPDEVILA, Ànima de llop

Barcelona: Editorial Proa, 2004, 251 p.

Novel·la ambientada en un moment clau de la història del nostre país, les dues guerres dels remences, que no és gaire conegut pel públic en general. Jaume Bru, pagès de l'Empordà conegut com Matallops, iniciarà arran d'un succés un itinerari que el portarà a travessar el país. Llorenç Capdevila s'ha documentat molt bé a l'hora d'escriure aquest llibre, per la qual cosa la descripció que ens fa de les diferents comarques i indrets per on passa en Jaume Bru és sensacional.

Agenda

Activitats

AGENDA D'ACTIVITATS AL VOLTANT DE LA II REPÚBLICA

SOPARS-TERTÚLIA (MARÇ)
F. Vilanova i J. Barrachina (sobre història), E. Gallén (sobre teatre), M. Crusells (sobre cinema).

CAP DE SETMANA REPUBLICÀ (13, 14 I 15 D'ABRIL)

Amb motiu de l'exposició *La primavera republicana. Barcelona 1931-1939* i coincidint amb la data de la proclamació de la II República, tindrà lloc al Conjunt Monumental de la Plaça del Rei un seguit d'actes de commemoració.

Divendres tarda: presentació del cicle de cinema a càrrec de Fèlix Ibàñez. Projectió de *Las Hurdes, tierra sin pan* (L. Buñuel), *Almadrabas* (Velo / Mantilla) i *España* (Buñuel / Dreyfus).

Dissabte matí: activitats per a famílies.

Dissabte tarda: projecció de *La hija de Juan Simón* (Sobrevilla / Sáez de Heredia) i *Madrid* (Villegas López).

Dissabte vespre: revetlla republicana.

Diumenge matí: activitats per a famílies.

Durant els tres dies hi haurà portes obertes a l'exposició.

ruta per la Barcelona de la II República

Calendari: 10 i 24 març i 14 i 28 d'abril, 10.30 hores

Lloc de trobada: Conjunt Monumental de la Plaça del Rei.

Durada: 3 hores.

Idioma: català.

Preu: 6,25 €.

ruta viu la Barcelona nocturna dels anys Trenta

Calendari: 29 març, 19 abril i 3 maig a les 20.00 hores

Lloc de trobada: Conjunt Monumental de la Plaça del Rei.

Durada: 2 hores.

Idioma: català.

Preu: 9 €.

Per les dues rutes les places són limitades.

Es recomana reserva prèvia

Consulteu el nostre programa d'activitats

BESALÚ, LES PETJADES DE LA COMUNITAT JUEVA I EL ROMÀNIC AL PLA DE L'ESTANY



Dissabte, 21 d'abril. Iniciarem la sortida visitant Besalú, un dels conjunts històricoartístics més ben conservats de Catalunya. Hi destaquen l'església del

monestir de Sant Pere i la de Sant Vicenç, a més del pont romànic sobre el riu Fluvià, que ens apropa al temps d'èpica del comtat de Besalú. La població fou també un dels nuclis més importants amb presència de població jueva, de la qual podrem resseguir les petjades i visitar l'únic micvé o casa de bany rituals jueus conservat de la península. A la tarda, visitarem les esglésies del Sant Sepulcre de Palera i Sant Feliu de Beuda, dos exemples de la sobrietat decorativa i arquitectònica del primer romànic.

Per participar en aquesta activitat, podeu fer la reserva al 93 256 21 54 o bé a amics-mhcb@bcn.cat

Lloc i hora de trobada

Plaça de Ramon Berenguer el Gran, a les 8.30 h.

Preu

15 € (dinar no inclòs).

Activitat per a Amic/Amiga i acompanyant. Places limitades.

ARQUEOLOGIA DEL SEGLE XXI, EL MARQ D'ALACANT I EL JACIMENT DE LUCENTUM

Cap de setmana del 18, 19 i 20 de maig. Sortirem cap a Alacant el divendres a la tarda amb tren. Dissabte al matí visitarem el jaciment de Lucentum i la necròpolis de l'Albufereta, un jaciment arqueològic romà construït sobre un assentament ibèric, que destaca per la seva amplitud i conserva les restes de la muralla, les portes, el traçat dels carrers, les torres i les termes. A la tarda, una ruta

per la ciutat d'Alacant ens descobrirà els racons més amagats del nucli històric. L'endemà visitarem l'exposició permanent del MARQ, un museu que, amb un projecte renovat i innovador, ofereix als visitants una forma atractiva i gens convencional de presentar l'arqueologia.

Per participar en aquesta activitat, podeu fer la reserva al 93 256 21 54 o bé a amics-mhcb@bcn.cat

Lloc i hora de trobada

Us en mantindrem informats.

Activitat per a Amic/Amiga i acompanyant.

Preu

220 € (en habitació doble) / 275 € (en habitació individual). Inclou bitllet de tren, allotjament (2 nits), desplaçament als jaciments, entrades i visites.

Cal fer la reserva abans del 5 d'abril. Places limitades.

ELS AMICS ENS EXPLIQUEN...

VISITA A ULLASTRET I EMPÚRIES

El dissabte 21 d'octubre de 2006 un grup d'Amics i Amigues del Museu vam fer una sortida per visitar Ullastret i Empúries. Vam sortir puntualment, molt contents. També ens acompanyaven la Sandra i la Lluïsa. "La cosa prometia"... A Ullastret ens esperava una jove del poblat, la Indiketa, que ens va guiar per tot el territori mentre ens explicava com havia estat la vida allà. La visita va resultar molt interessant i amena, ja que vam poder descobrir moltes coses que desconèixiem. Vam dinar a l'Escola i a la tarda vam visitar la colònia grecoromana d'Empúries. Aquí ens esperava una simpàtica arqueòloga que durant dues hores

ens va anar explicant amb tot detall el que allà s'ha trobat. És impressionant, i si a més hi afegim la bellesa del paisatge, amb el blau del mar de fons, el verd dels pins i totes aquelles pedres carregades d'història... La tornada, molt relaxada, va ser un bon final per a un dia en el qual els déus ens van afavorir amb bon temps, perquè poguéssim gaudir de tot el patrimoni que vam visitar.

Esperem la propera sortida per poder gaudir de la cultura i la bona companyia dels Amics i Amigues del Museu.

Carme Alòs Martínez. Número d'Amiga de l'MHCB: 12



ELS AMICS ENS EXPLIQUEN... CAP DE SETMANA A MADRID

Divendres dia 3 de novembre de 2006, a dos quarts de set de la tarda, un grup d'uns 45 Amics del Museu vam sortir en tren cap a Madrid per passar-hi un cap de setmana cultural. El matí del dissabte, uns guies ben preparats ens van fer descobrir racons que encara conserven l'alè del Madrid dels segles XVI i XVII. A través de les seves explicacions, mirant les façanes dels palaus de la princesa d'Èboli, del duc d'Uceda o el del nebot del cardenal Cisneros, com també les del monestir de La Encarnación i de l'església de Las Carboneras, o contemplant amb cert detall les estàtues de Felip III i de Felip IV, vam reviure no solament les figures d'aquests reis, sinó també les de Felip II, Margarida d'Àustria, Lope de Vega, els galans de monges i els espadatxins, fins arribar a la Plaza Mayor.

El trazo oculto era una exposició temporal muntada al Museu del Prado. Gràcies a la reflectografia infraroja es pot saber què va fer el pintor quan es va enfrontar a la tela, si la va aprofitar, si va modificar la situació i el traç dels elements que va acabar pintant, quantes mans hi van intervenir i quina tècnica es va fer servir. Això es mostrava a través d'una petita selecció d'obres, pertanyents al Prado i pintades per grans mestres. A més, vam disposar d'una guia de luxe: una tècnica del Departament de Documentació, una persona entusiasmada amb la seva feina.

Vam dedicar el matí del diumenge a visitar el Museo Arqueológico Nacional. Vam poder gaudir dels meravellosos mosaics romans, de la corona votiva de Recesvint i dels objectes i els elements arquitectònics de l'Espanya musulmana. A dos quarts de sis de la tarda vam sortir d'Atocha cap a Barcelona, amb moltes ganes de tornar a viure una experiència semblant molt aviat.

Isidre Margarit Prades. Número d'Amic de l'MHCB: 63

Bibliografia—Novel·les

Néstor LUJÁN, *Decidnos, ¿quién mató al conde? Las siete muertas del Conde de Villamediana*, Barcelona: Plaza y Janés, 1987.

Alfonso MATEO-SAGASTA, *Ladrones de tinta*, Barcelona: Ediciones B, 2004.

Gonzalo TORRENTE BALLESTER, *Crónica del Rey pasmado* (diverses edicions).

Arturo i Carlota PÉREZ-REVERTE, *El Capitán Alatríste*, Madrid: Alfaguara, 2001

Avantatges

ENTRE LA CRÒNICA I L'IMAGINARI. FOTOGRAFIES DE LA II REPÚBLICA.

6 i 27 de març. De la mà del seu comisari, visitarem aquesta mostra que pretén reviure el temps de la República amb la fotografia com a gran cronista. Lloc i hora de trobada: Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (pl. Pons i Clerch, 2, 2n) a les 17.30 h.

Activitat gratuïta per a Amic/Amiga i acompanyant. Places limitades.

VISITA A L'EXPOSICIÓ EL MÓN D'ANGLADA CAMARASSA

Dimecres 7 de març. L'exposició ressegueix l'obra de l'artista des de la seva etapa parisenca, convertit en cronista del París nocturn de la *Belle Époque*, fins a l'exuberància del color dels seus paisatges mallorquins i la particular depuració de determinats elements populars hispànics. Inclou també obres dels qui foren els seus mestres i contemporanis per tal de copsar la influència de la seva producció.

Lloc i hora de trobada: vestíbul del Caixaforum (Av. Marquès de Comillas, 6-8) a les 18.00 i 18.30 h (dos grups). Activitat per a Amic/Amiga i acompanyant. Preu: 2 €.

Per participar en les activitats, podeu fer la reserva al telèfon 93 256 21 22 o bé a amics-mhcb@bcn.cat. Places limitades.

ELS ESMORZARS AL MONESTIR

Diumenges 4 i 11 de març. Veniu a passar un matí diferent. Esmorzeu xocolata amb melindros i descobriu que la màgia del monestir és molt a prop vostre. Lloc i hora de trobada: Plaça del Monestir de Pedralbes, a les 10.30 i 11.30 h (dos grups).

Es reserven 60 places per a Amic/Amiga i acompanyant. Preu: 4€ (inclou esmorzar i visita comentada).

RUTA PER LA BARCELONA ROMÀNICA

Dissabte 12 de maig. Us proposem descobrir alguns edificis testimoni del temps i l'art del romànic que han quedat amagats entre els estrets carrers de

la que fou la ciutat medieval de Barcelona, sovint eclipsats per l'esplendor del gòtic. El recorregut començarà al monestir de Sant Pau del Camp, al barri del Raval, i ens portarà tot passant pel vell centre de la ciutat, amb la capella de Santa Llúcia i la capella d'en Marcús, fins a un altre centre monàstic, el de Sant Pere de les Puel·les. Lloc i hora de trobada: monestir de Sant Pau del Camp (c. Sant Pau, 101) a les 10.30 h. Durada: 3 hores.

Activitat per a Amic/Amiga i acompanyant. Preu: 3 €.



BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Nom i cognoms
 Adreça
 A/e
 Població CP Província
 Telèfon
 DNI Data de naixement

- Quota general anual: 30 €
- Quota reduïda (estudiants < 25 anys, aturats i jubilats. Cal presentar acreditació): 18 €
- Quota familiar (famílies amb fills < 18 anys): 42 €

PAGAMENT MITJANÇANT DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Entitat Oficina.....
 DC Núm. de compte
 Nom del titular.....
 Adreça de l'entitat
 Població..... CP..... Província.....

Data Signatura

"Regala història"
 Cada amic que en faci un de nou rebrà un regal!!!

01

Conjunt Monumental de la Plaça del Rei
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 315 11 11
Horari de visita:
fins al 31 de maig, de dimarts a dissabte de 10 a 14 h i de 16 a 20 h.
A partir de l'1 de juny, de dimarts a dissabte de 10 a 20 h.
Diumenges de 10 a 15 h.
Dilluns, tancat

02

Museu-Monestir de Pedralbes
Baixada del Monestir, 9
08034 Barcelona
Tel.: 93 203 92 82
Horari de visita:
fins al 31 de maig, de dimarts a dissabte de 10 a 14 h.
A partir de l'1 de juny, de dimarts a dissabte de 10 a 17 h.
Diumenges de 10 a 15 h.
Dilluns, tancat

03

Museu-Casa Verdaguier
Ctra. Església, 104
Vil·la Joana, Vallvidrera
08017 Barcelona
Tel.: 93 204 78 05
Horari de visita:
de dimarts a divendres, per a grups amb reserva prèvia.
Dissabtes, diumenges i festius de 10 a 14 h.
Dilluns, tancat

04

Centre d'Interpretació del Park Güell
Pavelló de Consergeria, Park Güell
Carrer d'Olot, s/n
08024 Barcelona
Tel.: 93 285 68 99
Horari de visita:
de dilluns a diumenge, d'11 a 15 h.

05

Espai Santa Caterina.
Centre d'Interpretació Arqueològica
Mercat de Santa Caterina,
Plaça Joan Camprubí
08003 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Horari de visita:
dilluns, dimarts, dimecres i dissabte de 8.30 a 14 h. Dijous i divendres de 8.30 a 20 h.

06

Refugi 307
Nou de la Rambla, 169
08004 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Horari de visita:
Dissabtes i diumenges d'11 a 14 h (a partir del 17 de març).

MHCButlletí

Direcció: Antoni Nicolau **Equip de Redacció:** Jordi Carrió, Anna Castellano, Encarna Cobo, Lluïsa Mañosa, Carme Miró, Ferran Puig, Lina Ubero, Judit Vives
Fotografies: Elvira Gaspar, Gasull Fotografia, Jordi Puig, Jordi Ramos, Roger Rovira, Mikel Soberón, Pere Vivas **Disseny gràfic:** PFP **Edició:** L'Avenç
Dipòsit Legal: B.43370-20077
ISSN: 2013-8237

Institut de cultura: **MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT**


amics del
MUSEU D'HISTÒRIA
DE LA CIUTAT

Fes-te'n amic o amiga!

AVANTATGES BÀSICS

- Entrada gratuïta sense límit a tots els centres (amic/amiga i acompanyant)
- Tramesa del Butlletí informatiu de l'MHCB i d'informació regular sobre tot el que es genera en els centres del Museu
- Invitacions a actes / inauguracions / exposicions (amic/amiga i acompanyant)
- Descomptes d'un 10% en les publicacions del Museu
- Promoció especials de determinats productes
- Descompte d'entre el 25 i el 50% en les activitats programades per l'MHCB als diferents centres
- 25% de descompte per amic/amiga i acompanyant en alguns espectacles del Mercat de les Flors
- Organització d'activitats dedicades exclusivament als amics (amic/amiga i acompanyant)

Nota: en el cas de les famílies s'inclouen pares i fills menors d'edat.
Els descomptes no són acumulables.